

بررسی تاثیر اطلاعات حسابداری بر تصمیم گیری

مدیران بانک ها

(مطالعه موردی: مدیران بانک های استان

آذربایجان شرقی، زنجان و اردبیل)

امیررضا رضائی *

تاریخ دریافت مقاله: ۸۵/۵/۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۸۵/۱۱/۲۸

چکیده

هدف اصلی این تحقیق بررسی تاثیر اطلاعات حسابداری بر تصمیم گیری های مدیران بانک ها می باشد. جامعه مورد مطالعه مدیران بانک های صادرات، ملی، ملت، سپه، مسکن، کشاورزی، رفاه و تجارت و نمونه مورد بررسی تعداد ۱۵۶ نفر از مدیران بانک های استان آذربایجان شرقی، زنجان و اردبیل می باشند. اطلاعات لازم از طریق مطالعات میدانی، مصاحبه با مدیران و از طریق پرسشنامه جمع آوری گردیده و به وسیله تکنیک های آماری مختلف از جمله ضریب همبستگی پیرسون، T-TEST و آزمون هنجار سنجی و به کمک نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

* عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد میانه

نتایج فرضیات مورد بررسی نشان گر وجود ارتباط معنی داری بین صورت های مالی و نوع تسهیلات واگذاری بانک ها و عدم وجود ارتباط معنی دار بین اطلاعات حسابداری و سقف تسهیلات اعطایی بانک ها، اطلاعات حسابداری و گیرنده ی تسهیلات اعطایی بانک ها و دیدگاه مدیران دارای تحصیلات پایین تر از کارشناسی، کارشناسی و بالاتر از کارشناسی در خصوص کفایت محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها می باشد، وجود دارد. نتایج هم چنین نشان دهنده این است که ارتباط معنی داری میان تفاوت نظر مدیران دارای تحصیلات مرتبط با حسابداری و غیر مرتبط با حسابداری در خصوص کفایت محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها وجود ندارد.

واژه های کلیدی: اطلاعات، اطلاعات حسابداری، سیستم های اطلاعاتی، صورت های مالی، تصمیم گیری، سیستم.

مقدمه

"مدیریت^۱ چه در عرصه تئوری و چه در عرصه عمل، دانشی چند شالوده ای است بدین معنی که نظریه ها، روش شناسی و الگوهای مربوط بر اساس آمیزه ای از رشته های علمی گوناگون مانند اقتصاد، آمار، روانشناسی، بوم شناسی، علوم، حسابداری و غیره بنا نهاده می شود که تمامی این رشته ها در قلمرو مدیریت نقشی همانند و هم طراز دارند" (شلیله، ۱۳۷۱: ۱).

در ادبیات مدیریت، وظایف اصلی مدیران عبارت است از: برنامه ریزی، سازمان دهی، هدایت، نظارت، کنترل و تصمیم گیری. بعضی از متفکرین دانش مدیریت (پیو^۲، فردلوتانز^۳) تصمیم گیری را اساس و شالوده تمام وظایف مدیران می دانند و بعضی

1- Management

2- Puhe

3- F.Luthans

دیگر (مارچ^۱، جیمز تامپسون^۲) تصمیم‌گیری را به عنوان یکی از وظایف مدیران می‌دانند. در هر صورت اهمیت تصمیم‌گیری در مدیریت تا حدی مطرح شده که بعضی مدیریت را مساوی با تصمیم‌گیری می‌دانند (اموری، نیل و پاول، ۱۹۸۶).

هربرت سایمون^۳ تصمیم‌گیری را جوهر و اساس مدیریت تلقی می‌کند. به گمان وی مدیریت چیزی جز تصمیم‌گیری نیست و مدیر موفق را می‌توان تصمیم‌گیرنده ای موفق دانست. در دنیای واقع نیز مدیریت با این مهم درآمیخته است و مدیر در انجام تمامی وظایف خود ناگزیر به نوعی تصمیم‌گیری است. او در برنامه‌ریزی، سازماندهی و کنترل سایر وظایف نیازمند به تصمیم‌گیری است؛ بنحوی که لحظه ای را در حیات مدیریت نمی‌توان یافت که بدون اتخاذ تصمیم سپری شود (حق دوست، ۱۳۷۳).

بنابراین بر همگان واضح است که مدیران تصمیم‌گیر سازمان‌ها به کمک اطلاعات بهنگام و دقیق است که قادرند به اهداف و مأموریت‌های سازمانی خود دست یابند. این اطلاعات می‌تواند به کمک سیستم‌های گوناگونی مانند سیستم‌های حسابداری و مدیریت مؤثر و تصمیم‌ساز قرار گیرد (منزوی، ۱۳۷۴). سیستم‌های حسابداری از جمله سیستم‌های اصلی و اساسی سیستم اطلاعات مدیریت شمرده می‌شود و وظیفه آن تأمین نیازهای اطلاعاتی سطوح مختلف مدیران در زمینه‌های برنامه‌ریزی و کنترل منابع، ارزیابی عملکرد و تصمیم‌گیری است. در نتیجه اطلاعاتی که به وسیله این سیستم تهیه می‌شود، غالب فعالیت‌ها و عملیات شرکت‌ها را در برمی‌گیرد. از این رو بدون داشتن سیستم حسابداری مناسب و کارا، راهبری مطلوب عملیات و فعالیت‌ها در جهت دسترسی به هدف‌ها و برنامه‌های مدیریت

1- March

2- J.Thompson

3- Herbertsimon

شرکت‌ها و مؤسسات ممکن نیست و در نهایت اقدامات مدیریت محدود به تصمیم‌گیری‌ها و کنترل موردی و بدون ضابطه و هدف خواهد بود (جوادی، ۱۳۷۳). به گونه‌ی خلاصه، آنچه باید مورد توجه مدیران قرارگیرد، این است که جمع‌آوری و نگهداری اطلاعات امری بس مهم و لازم ولی مهم‌تر از آن، استفاده از اطلاعات است، زیرا هدف از اطلاعات، نه تنها داشتن، بلکه به کارگیری آن‌ها است. در غیر این صورت، مدیر با مجموعه‌ای از اطلاعات روبه‌رو خواهد بود که ناظر بر فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری‌های وی است و نه مؤثر بر آن.

اهمیت اطلاعات حسابداری بر کسی پوشیده نیست و اکثر شرکت‌ها به خاطر الزامات قانونی و نیز تبلیغ سایر کاربردهای اطلاعات حسابداری، دست به استقرار سیستم‌های اطلاعات حسابداری زده‌اند. این استقرار شامل طراحی و اجرای سیستم‌ها می‌باشد و عموماً هزینه‌های زیادی را بر شرکت‌ها تحمیل نموده است. بنابراین از اطلاعات تهیه شده این سیستم باید به نحو مناسبی استفاده گردد. تحقیقاتی که در زمینه استفاده از اطلاعات حسابداری انجام گرفته بیشتر بر استفاده کنندگان خارجی این اطلاعات، مشکلات و موانع و طراحی سیستم جامع اطلاعاتی تاکید داشته‌اند. در واقع هدف از این تحقیق، نشان دادن این مطلب است که اطلاعات حسابداری به چه میزان بر تصمیم‌گیری‌های استفاده کنندگان داخلی (مدیران بانک‌ها) مؤثر است. در مجموع و بطور خلاصه اهداف زیر مد نظر است:

- ۱- تعیین میزان کفایت اطلاعات حسابداری برای مدیران بانک‌ها.
- ۲- تعیین میزان تاثیر اطلاعات حسابداری در تصمیمات متخذه توسط مدیران بانک‌ها.
- ۳- شناسایی نقاط ضعف اطلاعات حسابداری بانک‌ها.
- ۴- نقش تحصیلات و تجربه در تاثیر اطلاعات حسابداری بر تصمیم‌گیری مدیران بانک‌ها.
- ۵- تعیین میزان درک و آگاهی مدیران بانک‌ها از اطلاعات حسابداری.

۶ - تفاوت مدیران دارای تحصیلات حسابداری و غیر حسابداری در بکار گیری اطلاعات حسابداری در تصمیمات.

فرضیات تحقیق

با توجه به موضوع تحقیق که بررسی تاثیر اطلاعات حسابداری بر تصمیم گیری مدیران بانک ها می باشد لازم است به مواردی پرداخته شود که بانک ها پیرامون آن تصمیم گیری می کنند. در این رابطه جهت آشنایی با وظایف ذاتی بانک ها ابتدا با هیجده نفر از مدیران ارشد بانک ها در رده استانی مصاحبه شده، سپس جهت آشنایی بیشتر نسبت به عملیات مدیران به مطالعه اساس نامه و دستور العمل های موجود پرداخته شد. در نهایت به این نتیجه رسیده شد که بانک ها مراکز صرفاً مالی، اعتباری و پولی هستند؛ لذا تصمیم گیری های مدیران آنان پیرامون سه گزینه اصلی می باشد (چه نوع اعتباری، به چه مبلغی و به چه کسی واگذار می کنند). بنابراین فرضیات تحقیق نیز بر مبنای همین سه گزینه اصلی طراحی شد:

- ۱- ارتباط معنی داری بین اطلاعات حسابداری و نوع^۱ تسهیلات اعطایی بانکها وجود دارد.
- ۲- ارتباط معنی داری بین اطلاعات حسابداری و سقف^۲ مبالغ تسهیلات اعطایی بانکها وجود دارد.

۱- منظور از نوع تسهیلات: تسهیلاتی است که در قالب های مشخص بانکها تحت عنوان معاملات چهارده گانه [مضاربه، مشارکت (مدنی و حقوقی) فروش اقساطی (مواد اولیه، ماشین آلات، مسکن)، اجاره به شرط تملیک، سلف، سرمایه گذاری مستقیم، مزارعه، جعاله، مساقات، خرید دین و قرض الحسنه] واگذار می کنند (هدایتی، ۱۳۷۳).

۲- منظور از سقف مبالغ اعتبارات واگذاری: حداکثر مبلغی است که بانک به هر یک از مشتریان خود واگذار می کند.

۳- ارتباط معنی داری بین اطلاعات حسابداری و گیرنده^۳ تسهیلات اعطایی بانکها وجود دارد.

۴- تفاوت معنی داری بین مدیران با تحصیلات کارشناسی و بالاتر از کارشناسی در خصوص کافی بودن محتوای اطلاعات حسابداری وجود دارد.

۵- تفاوت معنی داری بین مدیران با تحصیلات مرتبط با حسابداری و رشته‌های غیرمرتبط با حسابداری در خصوص کافی بودن محتوای اطلاعات حسابداری وجود دارد.

پیشینه تحقیق

۱. مطالعات داخلی

تالانه و حمزه نخجوانی (۱۳۷۱) مقاله‌ای در خصوص فرآیند تصمیم‌گیری افراد با استفاده از اطلاعات حسابداری ارائه نموده‌اند. نویسندگان در این مقاله که در واقع ترجمه فصل پنجم کتاب تئوری حسابداری هندریکسن می‌باشد از برخی تجربه‌های حقیقی در زمینه کاربرد اطلاعات حسابداری به وسیله افراد و نحوه پردازش اطلاعات توسط آنان یاد کرده‌اند و همچنین احتمال استفاده از تجربه‌ها در تکامل تئوری حسابداری را مورد بررسی قرار داده‌اند. در مجموع این طور از مقاله استنباط می‌شود که هدف نویسندگان بیش از آن که گزاره‌های متقن و مشخص باشد، طرح زمینه‌های تحقیق برای پژوهشگران مورد نظر ایشان بوده است.

بدری (۱۳۷۲) در مقاله‌ای به تشریح اطلاعات حسابداری و تصمیم‌گیری چند فرضیه رفتاری پرداخته است. ابتدا به مربوط بودن اطلاعات حسابداری اشاره کرده،

۳- منظور از گیرنده تسهیلات اعطایی بخشهای تولیدی، بازرگانی، خدماتی، مسکن، ساختمان و فعالیت‌های غیر انتفاعی می‌باشد (هدایتی، ۱۳۷۳).

سپس یک طبقه بندی از تصمیم گیرندگان ارایه نموده و در نهایت چنین نتیجه گرفته است که ارتباط خاصی بین استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری، مربوط بودن این اطلاعات برای تصمیم گیری و جایگاه ارزشی حسابداری در ذهن تصمیم گیرنده وجود دارد. در خاتمه با توجه به اهمیت موضوع توصیه نموده است که برای رسیدن به نتایج قطعی و روشن، تحقیقات بیشتری لازم است.

میر حسینی (۱۳۷۲) سعی در طراحی سیستم اطلاعات جامع حسابداری دارد. در تحقیق فوق که از نوع قیاسی و دستوری بوده، نه از نوع استقرایی و توصیفی، محقق به این موضوع پرداخته است که سیستم اطلاعاتی حسابداری در مؤسسه چگونه باید باشد. وی اعتقاد دارد، آنچه هست جواب گوی نیاز مدیریت نیست، لذا با طرح سیستم اطلاعاتی حسابداری سعی دارد الگوی جدیدی ارایه نماید تا مدیریت مجموعه را جهت راهبری هر چه بهتر با ارایه اطلاعات مفید و به هنگام کمک نماید. خوش یمن (۱۳۷۲) در تحقیق خود سعی در اندازه گیری میزان اتکای شرکت های سرمایه گذاری به اطلاعات حسابداری مالی شرکت های سرمایه پذیر را دارد. محقق در این تحقیق نتیجه گرفته است که اطلاعات مالی به میزان ۸۳/۹۵ درصد در تصمیم گیری های مربوط به سرمایه گذارهای انجام شده مورد استفاده قرار می گیرند و اطلاعات مالی تهیه شده توسط شرکت های سرمایه پذیر که در تصمیم گیری های شرکت های سرمایه گذاری مورد استفاده قرار می گیرند، در حدود ۳۵ تا ۴۲/۵ درصد در رفع نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان مؤثر بوده اند.

ایزد پناهی (۱۳۷۲) در مطالعه ای سعی در نشان دادن میزان اتکای بانک های تجاری به اطلاعات صورت های مالی در اعطای تسهیلات به واحدهای اقتصادی در ایران پرداخته و نتیجه گرفته است که اگر صورت های مالی اطلاعات صحیح و مناسب

و قابل اتکایی را به موقع در اختیار بانک‌ها قرار دهند، می‌توانند به نحو مؤثری در اعطای تسهیلات نقش داشته باشند. هم‌چنین بانک‌ها می‌توانند بر اساس این اطلاعات وضعیت مشتری را بررسی و تصمیم‌گیری نمایند و از مخاطرات مصون بمانند.

نمازی (۱۳۷۵) در مقاله‌ای که هدف اصلی آن بررسی مشخصات سیستم‌های حسابداری مدیریت صنایع می‌باشد، به بررسی انواع سیستم‌های حسابداری مدیریت که در عمل وجود دارد، اطلاعاتی که از این سیستم‌ها استخراج می‌گردد، تناوب زمانی تهیه صورت‌ها و گزارش‌های مالی و هم‌چنین استفاده‌کنندگان از این اطلاعات پرداخته است. وی نتیجه گرفته است که واحدهای صنعتی استان فارس بیشتر کوچک و فاقد هرگونه سیستم حسابداری صنعتی هستند و حتی درصد قابل توجهی از صنایع نه‌چندان کوچک از هیچ‌نوع سیستم حسابداری مدیریت برخوردار نیستند، لذا عدم کارایی کافی سیستم حسابداری مدیریت این واحدها باعث می‌گردد اطلاعات مالی بطور دقیق، سریع و مربوط آرایه نگردد و به تبع در تصمیم‌گیری‌ها هم دخالت کمتری داشته باشند. وی هم‌چنین نتیجه گرفته است که برخی صنایع، از تکنیک‌های جدید حسابداری مدیریت (سیستم‌های استاندارد، هزینه‌یابی متغیر، تعیین نقطه سر به سر و تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی) بهره می‌گیرند. اما تعداد آن‌ها کم می‌باشد.

مهرانی (۱۳۷۵) در تحقیقی به بررسی میزان استفاده از اطلاعات مالی موجود در شرکت‌ها، در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با آن‌ها و هم‌چنین علل عدم استفاده از این اطلاعات پرداخته است. پس از جمع‌آوری پرسشنامه و طبقه‌بندی و تجزیه و تحلیل اطلاعات، نتیجه گرفته است که مدیران شرکت‌های مورد تحقیق (صنایع غذایی) از

اطلاعات مالی موجود برای تصمیم‌گیری‌ها استفاده می‌کنند ولی میزان استفاده کم است.

نمازی (۱۳۷۶) در مطالعه‌ای نقش حسابداران مدیریت در صنایع استان فارس را بررسی نموده است. وی در این مقاله که در واقع اولین قدم در زمینه بررسی تجربی وضعیت حسابداران مدیریت محسوب می‌گردد، ابتدا به تحقیقات و پیشرفت‌های اخیر در حسابداری صنعتی اشاره نموده، سپس به ویژگی‌های عمومی و حرفه‌ای حسابداران مدیریت، وظایف حسابداران مدیریت و چگونگی اجرای این وظایف پرداخته است. در خاتمه نتیجه گرفته است که با وجود آن که حسابداران مدیریت از نظر تحصیلات، سن و تجربه وضعیت مطلوبی دارند و نقش آنان به عنوان تصمیم‌گیرنده افزایش یافته است؛ با این وجود، حسابداران مدیریت اغلب در تصمیم‌گیری‌های عمده شرکت مستقیماً دخالت ندارند.

در مقاله‌ای دیگر که توسط بهرام‌فر و رسولی (۱۳۷۷) ارائه شده به ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری و نقش آن توجه شده است. نویسندگان در این مقاله رابطه موجود بین ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری و استفاده از این اطلاعات در تصمیم‌گیری را بررسی نموده و نتیجه گرفته‌اند که اطلاعات حسابداری به عنوان ابزار مدیریت در تصمیم‌گیری تلقی می‌گردد و هدف از ایجاد و کنترل آن کمک به مدیریت می‌باشد و اگر مدیریت به هر دلیلی از اطلاعات استفاده ننماید، ناشی از عدم کیفیت اطلاعات می‌باشد. زیرا براساس یافته‌های آنان، اگر اطلاعات حسابداری کیفیت لازم را داشته باشند، هر چند نه به یک اندازه اما در مجموع بر تصمیمات موثر هستند.

صادقیان(۱۳۷۷) در تحقیقی محتوای اطلاعات اعداد حسابداری در گزارشگری درون سازمانی را بررسی و تحلیل نموده است. نتایج تحقیق وی نشان می‌دهد که ۲/۹۱ درصد از نمونه مورد بررسی در سطح اطمینان ۹۵ درصد، برخوردار بودن اعداد حسابداری از محتوای اطلاعات لازم برای تصمیم‌گیری و اعمال کنترل توسط مدیران را تایید نموده است. وی هم چنین به بررسی ارتباط بین محتوای اطلاعاتی اعداد حسابداری با رعایت ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری پرداخته و با استفاده از آزمون کای-دو، فرض وجود ارتباط مورد تایید قرار گرفته است. به منظور تعیین میزان این ارتباط، ضریب توافق پیرسون و ضریب همبستگی محاسبه شده است، لذا نتایج نشان دهنده ارتباط معنی دار بین رعایت ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری تهیه شده در شرکت و محتوای اطلاعاتی اعداد حسابداری ارایه شده در گزارشگری درون سازمانی می‌باشد.

رحیمیان (۱۳۷۸) در مقاله‌ای سیستم‌های اطلاعات مناسب مدیریت را بررسی نموده و عنوان می‌کند که سیستم‌های اطلاعات مدیریت، سیستم‌های متشکل از انسان و ماشین هستند که هدف آن‌ها تهیه اطلاعات برای پشتیبانی از اجرای عملیات، اعمال مدیریت و تصمیم‌گیری در سازمان است. این سیستم‌ها باعث افزایش روند ارایه اطلاعات و کاهش حدس و گمان در حل مشکلات سازمان‌ها می‌گردد.

حسینی (۱۳۷۸) در تحقیقی استفاده از فنون علم مدیریت در ارایه اطلاعات حسابداری را مورد بررسی قرار داده است. این مطالعه تاکید می‌نماید با توجه به این که نقش پر اهمیت حسابداری مدیریت در ارایه اطلاعات مناسب جهت تصمیم‌گیری مدیران اثبات گردیده، لذا حسابداری مدیریت باید با بکارگیری فنون علم مدیریت و سایر ابزارهای موجود، اطلاعات دقیق تر و وسیع تری به مدیران جهت تصمیم‌گیری‌های مختلف ارایه نماید.

جدیدی (۱۳۸۱) در تحقیقی تاثیر ویژگی‌های اطلاعات بر بهبود تصمیم‌گیری را بررسی نموده است. جامعه آماری این تحقیق، مدیران گروه بهمن اصفهان هستند. وی وضعیت موجود سیستم اطلاعات حسابداری گروه بهمن را ارزیابی نموده است؛ تا سودمندی یا عدم سودمندی این سیستم در تهیه اطلاعات مورد نیاز مدیران تعیین گردد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد، ویژگی‌های سیستم اطلاعات حسابداری بر بهبود تصمیم‌گیری مدیران گروه بهمن تاثیر دارد. اما این سیستم اطلاعات مورد نیاز مدیران را جهت تصمیم‌گیری فراهم نساخته است.

نمازی (۱۳۸۲) در تحقیقی به بررسی دیدگاه‌های مدیران نسبت به استفاده از اطلاعات حسابداری صنعتی پرداخته است. وی در این تحقیق، ابتدا پیشینه و به دنبال آن گام‌های مختلف روش تحقیق را تشریح نموده، سپس یافته‌های پژوهش در زمینه‌های گوناگون از جمله اطلاعات عمومی مدیران، نحوه و میزان استفاده از سیستم‌های حسابداری صنعتی موجود و نقش حسابداران صنعتی در زمینه ارایه اطلاعات را ارایه نموده است. نویسنده در خاتمه پژوهش نتیجه گرفته است که حسابداران مدیریت باید در آینده، اطلاعات مربوطی به ویژه در ارتباط با بهای تمام شده و تصمیم‌گیری‌های مدیریت ارایه نماید تا میزان رضایت مدیران از حسابداران افزایش یابد.

۲. مطالعات خارجی

مارک^۱ (۱۹۹۳) در تحقیقی تاثیر اطلاعات حسابداری را بر تصمیم‌گیری مدیران مورد بررسی قرار داده است. در این مقاله که بیشتر چارچوب طرح کلی جامع تکنولوژی اطلاعات بررسی شده است، ابتدا نقش اطلاعات در سطح کلان بررسی

شده و به این نتیجه رسیده است که اطلاعات کالای با ارزشی در کشورهای پیشرفته صنعتی می‌باشد و نقش اساسی در اقتصاد آن‌ها دارد. در همین رابطه به آمار «جان نیسبیت» در سال ۱۹۸۲ در کشور آمریکا اشاره شده، که نشان داده ۵۳ درصد از درآمدها از اقتصاد اطلاعات بوده است. پاول^۱ و تیموسی^۲ (۱۹۹۵) در تحقیقی به تشریح تصمیم‌گیری در مورد جریان نقدینگی پرداخته‌اند. در این تحقیق در خصوص تطابق برآوردهای جریان نقدینگی، تغییر یا اصلاح روش‌ها، شواهد مربوط به گزارش‌های مالی و حسابداری بحث شده است. در نهایت نتایج نشان می‌دهد که استفاده از اطلاعات حسابداری برای برآورد جریان نقدینگی آتی تحت تأثیر شکل، میزان و مقیاس داده‌های گزارش‌های مالی می‌باشد.

سوزانا^۳ (۲۰۰۲) در مقاله‌ای طرز برخورد یازده شرکت اسپانیایی را با اطلاعات مالی بررسی نموده است. این شرکت‌ها از جنبه‌های مختلف شباهت‌های زیادی به هم دارند. اما مدیران آن‌ها از اطلاعات یکسان، تصمیم‌گیری‌های متفاوتی داشته‌اند. نتایج تحقیق فوق نشان می‌دهد ده درصد از مدیران این شرکت‌ها منابع اطلاعاتی خود را به عنوان یک دارایی استراتژیک قلمداد می‌کنند، ۳۰ درصد مدیران این شرکت‌ها منابع اطلاعاتی خود را در ردیف دارایی‌های عمده قلمداد می‌کنند و ۶۰ درصد باقی مانده نگاه سنتی به منابع اطلاعاتی دارند.

2- Paul
3-Timothy
1-Susana

2- Lynn

3- James

لین^۱ و جیمز^۲ (۲۰۰۲) در مقاله‌ای تصمیم‌گیری مناسب را با استفاده از اطلاعات حسابداری صنعتی بررسی نموده‌اند. هدف این مقاله مقایسه نتایج استفاده از چهار سیستم حسابداری صنعتی متفاوت است و در این جهت چهار مدل مختلف با راه حل برنامه‌ریزی خطی مقایسه شده است. نتایج نشان می‌دهد تنها در یک سیستم حسابداری در تمام حالات تصمیم‌های یکسان و مشابه برنامه‌ریزی خطی اتخاذ می‌شود. اما در سه سیستم حسابداری دیگر که مورد آزمون قرار گرفته‌اند، نتایج پایین تر از حد مطلوب می‌باشد.

سو^۳ و اسمیت^۴ (۲۰۰۳) در تحقیقی رابطه اطلاعات و ارتباطات و هدف از به کارگیری اطلاعات را برای مدیران سطح میانی بررسی نموده‌اند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد با توجه به این که ارتباطات زیربنای اطلاعات است، هر چه ارتباطات سرعت بیشتری می‌گیرد، اطلاع‌رسانی کیفیت بیشتری ارائه می‌دهد. بنابراین برای این که آخرین اطلاعات به رأس تصمیم‌گیری برسد، ارتباطات باید صحیح، صریح و سریع باشد.

روش تحقیق

همانطوری که بیان گردید، موضوع تحقیق تاثیر اطلاعات حسابداری بر تصمیم‌گیری مدیران بانک‌ها می‌باشد. بنابراین موضوع بر اساس روش میدانی مورد بررسی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

قرارگرفت. تفصیل روش های مورد استفاده برای انجام پژوهش در قسمت های دیگر مقاله آورده خواهد شد.

روش های گرد آوری اطلاعات

برای این تحقیق، دو دسته اطلاعات کلی لازم است: یک دسته اطلاعات لازم جهت ادبیات و مباحث تئوریک تحقیق و دسته دیگر اطلاعات لازم جهت اثبات رد یا قبول فرضیات تحقیق.

الف- اطلاعات لازم جهت ادبیات و مباحث تئوریک تحقیق از مرور متون و هم چنین با بهره گیری از مجلات تخصصی جمع آوری، طبقه بندی و نگاشته شد.

ب- برای دسترسی به اطلاعات لازم جهت مفروضات تحقیق، از مشاوره و مصاحبه با مدیران و همچنین پرسشنامه که یکی از متداول ترین روش ها برای جمع آوری اطلاعات است، استفاده شد. در پرسشنامه ای که به همین منظور طراحی گردید، جمعاً ۳۱ سوال (سوالات عمومی: پنج سوال و سوالات اختصاصی: ۲۶ سوال) وجود دارد.

پرسشنامه از نوع بسته بوده و ابتدا به نسبت تعداد شعبات و مدیران سه استان مورد مطالعه توزیع شد (۷۸/۳۵ درصد از پرسشنامه ها در استان آ. شرقی و ۲۱/۶۵ درصد در استان های زنجان و اردبیل). سپس در هر استان به نسبت تعداد شعبات هر بانک میان بانک های هشت گانه توزیع گردید. با توجه به این که جامعه مورد بررسی بسیار

وسیع و گسترده می‌باشد و امکان بررسی تمامی شعب مقدور نبود، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای^۱ (تیموری، ۱۳۸۰) تعداد مورد لزوم با استفاده از فرمول (کوکران) انتخاب و بررسی گردید. میزان واریانس نمونه از طریق اجرای یک پیش آزمون مقدماتی^۲ با ۳۰ نفر نمونه اجرا شد و واریانس آن آزمون در فرمول کوکران قرار داده شد. با استفاده از فرمول مورد نظر (کوکران)، باید ۱۱۶ پرسشنامه میان واجدین شرایط در سه استان توزیع شود؛ ولی جهت اطمینان بیشتر تعداد ۲۳۰ پرسشنامه توزیع شد. از این تعداد ۱۷۰ نفر پرسشنامه‌ها را تکمیل و عودت دادند، ولی ۱۴ پرسشنامه مخدوش و غیر قابل استفاده بودند. در نهایت ۱۵۶ پرسشنامه در سه استان مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

تجزیه و تحلیل اطلاعات

برای پاسخ به فرضیه اول تحقیق، به سوالات پرسشنامه تنظیمی جهت مدیران به روش مقیاس پنج درجه ای لیکرت نمره داده می‌شود. سپس ضریب همبستگی آنها از ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شد. به این صورت که به سوالات اطلاعات حسابداری بانک‌ها که در پرسشنامه طرح می‌شود امتیازاتی بر مبنای مقیاس یک تا پنج لیکرت داده می‌شود. جمع این امتیازات ارزش عددی X را در فرمول فوق تعیین می‌کند. سپس به سوالاتی که در

1- Random Cluster Sampling

2- Pilot study

رابطه با نوع تسهیلات اعطایی بانک‌ها طرح می‌شود بر اساس همان مقیاس امتیاز دیگری داده می‌شود که جمع آنها ارزش عددی Y را نیز در فرمول فوق مشخص می‌کند. ارزش عددی N در فرمول فوق تعداد آزمودنی‌ها می‌باشد. با قراردادن اعداد بدست آمده در فرمول مقدار t که ضریب همبستگی پیرسون است را تعیین می‌کنیم (امین، ۱۳۷۶).

برای پاسخ به فرضیه‌های دوم و سوم تحقیق، مانند فرضیه اول از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می‌شود؛ با این تفاوت که به جای امتیازات نوع تسهیلات اعطایی در فرضیه اول (Y)، امتیازات سقف مبالغ تسهیلات اعطایی در فرضیه دوم و امتیازات گیرنده تسهیلات اعطایی در فرضیه سوم قرار داده می‌شوند.

برای پاسخ به فرضیه چهارم تحقیق با توجه به اینکه، میانگین آزمودنی‌های دارای دو نوع مدرک (کارشناسی و بالاتر از کارشناسی) بررسی می‌گردند، از روش آماری T -Test استفاده گردید. به صورتی که میانگین مربوط به مدیران با تحصیلات کارشناسی (گروه اول) \bar{x}_1 فرمول فوق است و میانگین مربوط به مدیران با تحصیلات بالاتر از کارشناسی (گروه دوم) \bar{x}_2 فرمول را تشکیل می‌دهد. پس از محاسبه ضریب t با درجه آزادی $(n_1 + n_2) - 2$ از جدول t استیودنت معنا دار بودن ضریب t مشخص شد. برای پاسخ به فرضیه پنجم تحقیق، چون تحصیلات مدیران به دو گروه مرتبط با حسابداری و غیر مرتبط با حسابداری تقسیم شده است مانند فرضیه چهارم نیز، از روش آماری T -Test استفاده می‌شود. کلیه محاسبات آماری این تحقیق با استفاده از نرم افزار آماری Spss.11.5 انجام گردید.

نتایج آزمون فرضیات

در اغلب تحقیقات دانشگاهی، از جمله تحقیق حاضر، محقق در پی آن است که از روی آماره های یک نمونه در مورد پارامترهای یک جامعه استنباط آماری انجام دهد. هدف می تواند تعیین این مساله باشد که آیا نمونه مورد تحقیق معرف یک جامعه شناخته شده است؟

راه تعیین این مساله آزمون نرمال^۱ بودن یک توزیع است و از شایع ترین این آزمون ها، آزمون کولموگروف اسمیرنوف می باشد. در این آزمون برای تطابق توزیع، احتمال های تجمعی مقادیر در مجموعه داده های مورد تحقیق با احتمال های تجمعی همان مقادیر در یک توزیع نظری مقایسه می شود، اگر اختلاف زیاد باشد، این آزمون نشان می دهد که داده های مورد تحقیق با توزیع نظری مورد نظر تطابق ندارد و فرض نورمالیتی توزیع رد می شود. آماره کولموگراف اسمیرنوف، بزرگترین اختلاف در احتمال های تجمعی در طول بازه مقادیر است. اگر این مقدار از یک سطح آستانه فراتر رود به این معناست که توزیع نرمال نیست و روش های آمار پارامتریک مناسب تجزیه و تحلیل داده های آن توزیع نمی باشند (فتوحی اردکانی، ۱۳۸۱). پیش از شروع به بررسی یافته های تحقیق، جهت اطمینان از صحت استفاده از آزمون های پارامتریک^۲ در تحلیل های آماری، آزمون هنجار سنجی^۳ با استفاده از روش آماری کولموگروف اسمیرنوف^۴ انجام شد. این تست در مورد هر یک از مؤلفه های تحقیق جداگانه انجام شد که نتایج در جدول های مربوط ارائه می شوند.

جدول شماره (۱) نتایج آزمون هنجار سنجی کولموگروف اسمیرنوف برای مولفه ی محتوای اطلاعات حسابداری

میانگین	بیشترین حد تفاوت	ضریب کولموگروف	سطح معنی دار $P \leq$
---------	------------------	----------------	-----------------------

1-Normality

1-Non Parametric

2-Normality T-test

3- Kolmogorov-Smirnov

	اسمیرنوف	منفی	مثبت	قطعی		
۰/۰۰۸	۱/۶۵۵	-۰/۱۳۳	۰/۱۲۳	۰/۱۳۳	۲۹/۷۹	۱۵۶

جدول شماره (۲) نتایج آزمون هنجار سنجی کولموگروف اسمیرنوف برای مولفه‌ی نوع تسهیلات

اعطایی بانک‌ها

تعداد	میانگین	بیشترین حد تفاوت			سطح معنی‌دار $P \leq$
		منفی	مثبت	قطعی	
۱۵۶	۳۰/۵۷	-۰/۰۷۵	۰/۱۴۰	۰/۱۴۰	۰/۰۰۴
					ضریب کولموگروف اسمیرنوف
					۱/۷۵۱

جدول شماره (۳) نتایج آزمون هنجار سنجی کولموگروف اسمیرنوف برای مولفه‌ی گیرنده‌ی تسهیلات

اعطایی بانک‌ها

تعداد	میانگین	بیشترین حد تفاوت			سطح معنی‌دار $P \leq$
		منفی	مثبت	قطعی	
۱۵۶	۱۷/۴۷	-۰/۱۰۱	۰/۱۷۰	۰/۱۷۰	۰/۰۰۱
					ضریب کولموگروف اسمیرنوف
					۲/۱۲۸

جدول شماره (۴) نتایج آزمون هنجار سنجی کولموگروف اسمیرنوف برای مولفه‌ی سقف تسهیلات

اعطایی بانک‌ها

تعداد	میانگین	بیشترین حد تفاوت			سطح معنی‌دار $P \leq$
		منفی	مثبت	قطعی	
۱۵۶	۶/۳۶	-۰/۲۸۶	۰/۲۵۷	۰/۲۸۶	۰/۰۰۱
					ضریب کولموگروف اسمیرنوف
					۳/۵۱۹

نتایج آزمون هنجار سنجی کولموگروف اسمیرنوف در مورد هرچهار

مولفه تحقیق معنا دار بود و نورمالیتی توزیع در تحقیق تایید می‌شود.

۱. بررسی فرضیه اول تحقیق

H_0 : ارتباط معنی داری میان اطلاعات حسابداری و نوع تسهیلات اعطایی بانک‌ها

وجود ندارد.

H_1 : ارتباط معنی داری میان اطلاعات حسابداری و نوع تسهیلات اعطایی بانک ها وجود دارد.

جهت بررسی این فرضیه، امتیازات دو متغیر اصلی فرضیه یعنی "اطلاعات حسابداری" و "نوع تسهیلات اعطایی" از جواب های سوالات مربوطه در پرسشنامه با استفاده از دستور کامپیوت^۱ استخراج شد. سپس میانگین آزمودنی ها در هر دو مورد مشخص گردید؛ آنگاه با استفاده از روش آماری ضریب همبستگی پیرسون، ارتباط میان دو متغیر اصلی فرضیه، مورد محاسبه قرار گرفت. جدول (۵) نتایج بررسی های آماری انجام شده بر روی داده های فرضیه اول تحقیق را نشان می دهد.

جدول شماره (۵) ضریب همبستگی پیرسون جهت تعیین رابطه ی میان اطلاعات حسابداری و نوع

تسهیلات اعطایی بانک ها

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب همبستگی	سطح معنی دار $P \leq$
امتیاز کل اطلاعات حسابداری	۲۹/۷۹	۱/۹	۰/۱۸۲	۰/۰۵
امتیاز کل نوع تسهیلات اعطایی	۳۰/۵۷	۶		

جدول شماره (۶) نتایج آزمون آماری فرضیه اول تحقیق

نتیجه	درجه آزادی	r بحرانی	R مشاهده شده	α	فرضیه
با احتمال ۰/۹۵ تایید می شود	۱۵۵	۰/۱۵۶	۰/۱۸۲	۰/۰۵	H_1

ملاحظه می شود که میان محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها و نوع تسهیلات اعطایی آنان رابطه ی مثبت و معنی دار در سطح ۵ صدم وجود دارد. مثبت

1- compute

بودن رابطه از لحاظ آماری به این معنی است که کاهش یا افزایش هر متغیر با کاهش یا افزایش متغیر دیگر همراه است. به زبان دیگر دو متغیر در یک جهت حرکت می‌کنند. به عبارت دیگر با اطمینان ۹۵٪ می‌توان ادعا نمود که ارتباط معنی داری میان اطلاعات حسابداری بانک‌ها و نوع تسهیلات اعطایی بانک‌ها وجود دارد. بنابراین فرضیه صفر در این آزمون رد می‌شود. این موضوع با توجه به نحوه و نوع پرداخت بانک‌ها و واقعیت‌های موجود کاملاً منطقی به نظر می‌رسد، زیرا پرداخت نوع اعتبارات بانک‌ها براساس معاملات چهارده گانه می‌باشد؛ معاملات چهارده گانه به این معنی است که بانک‌ها اعتبارات خود را در قالب عقود با عنوان، مضاربه، مشارکت (مدنی و حقوقی)، فروش اقساطی (مواد اولیه - ماشین آلات - مسکن)، اجاره به شرط تملیک، سلف، سرمایه گذاری مستقیم، مزارعه، جعاله، مساقات، خرید دین و قرض الحسنه پرداخت می‌کنند. بسیاری از این عقود مثل جعاله، انواع مشارکت، مضاربه، فروش اقساطی که حجم عمده تسهیلات بانک‌ها را تشکیل می‌دهند یا اختیاری است و یا تکلیفی، اگر تسهیلات اختیاری باشند، وابستگی مطلقاً به سپرده گذاری و گردش حساب (معدل حساب) مشتری دارند. در رابطه با تسهیلات اختیاری، بانک‌ها مختار هستند با توجه به وضعیت حساب‌های خود تصمیم‌گیری کنند که در قالب چه عقود توانایی پرداخت دارند و برعکس. بعضی از بانک‌ها مثل بانک مسکن با توجه به ماهیت کاری، بیشتر در قالب فروش اقساطی مسکن یا مشارکت (مدنی یا حقوقی) پرداخت دارند. بعضی دیگر مثل بانک کشاورزی باز با توجه به سیاست‌های دولت و ماهیت کاری خود در عقود مثل سلف، مساقات و مزارعه بیشتر از بقیه بانک‌ها مجوز پرداخت دارد. از طرف دیگر بسیاری از اعتبارات مثل جعاله، فروش اقساطی و قرض الحسنه ارتباط مستقیمی به سپرده گذاری و گردش حساب (معدل حساب) متقاضی دارد. بدین صورت که متقاضی درگام اول جهت معرفی خود ابتدا حسابی به صورت جاری یا قرض الحسنه نزد بانک مورد نظر افتتاح می‌کند، آنگاه بانک پس از

مدت معینی (بیشتر از سه ماه) با توجه به معدل حساب مشتری اقدام به پرداخت تسهیلات در قالب عقود می‌کند. بنابراین از آن جایی که سپرده گذاری و گردش حساب مشتری در سر جمع صورت های مالی بانک تاثیر مستقیم دارد و در واقع صورت های مالی بانک ها بر اساس سپرده گذاری و گردش حساب مشتری ها شکل می‌گیرد، لذا چنانچه سپرده گذاری و گردش حساب مشتری های بانک ها پایین باشد بدیهی است که بر سرفصل های مربوطه در صورت های مالی نیز اثر منفی گذاشته و در پرداخت عقود که به معدل حساب متقاضی تسهیلات، بستگی دارد محدودیت ایجاد می‌کند. بنابراین می‌توان پذیرفت که نوع تسهیلات اعطایی کاملاً با صورت های مالی بانک ارتباط دارد. به عبارت دیگر وقتی اعتبارات بانک در قالب عقود مثل انواع فروش اقساطی، جعاله و یا مضاربه تمام شده باشد، بدیهی است که دیگر امکان پرداخت در قالب عقود مورد نظر نمی‌باشد، زیرا بر سرفصل حساب های مربوطه در صورت های مالی اثر منفی گذاشته و باعث کاهش منابع بانک می‌شود، لذا بانک ها با توجه به اعداد و ارقام قید شده در صورت های مالی سالانه تصمیم می‌گیرند که چه مقدار از منابع اختیاری خود را می‌توانند در قالب معاملات چهارده گانه واگذار کنند.

نتایج حاصل از این فرضیه، با نتایج تحقیقات انجام شده توسط (بدری، ۱۳۷۲)، (بهرام فر و رسولی، ۱۳۷۷)، (جدیدی، ۱۳۸۱)، (مارک، ۱۹۹۳) و (بیو و اسمیت، ۲۰۰۳) مطابقت دارد.

۲. بررسی فرضیه دوم تحقیق

H_0 : ارتباط معنی داری میان اطلاعات حسابداری و سقف تسهیلات اعطایی

بانک ها وجود ندارد.

H_1 : ارتباط معنی داری میان اطلاعات حسابداری و سقف تسهیلات اعطایی بانک ها وجود دارد.

جهت بررسی فرضیه دوم تحقیق، همانند فرضیه اول ابتدا امتیازات دو متغیر اصلی یعنی اطلاعات حسابداری و سقف مبالغ تسهیلات اعطایی از جواب های سوالات پرسشنامه استخراج گردید. آنگاه کلیه فرایندهایی که در بررسی فرضیه اول تحقیق طی شده جهت بررسی فرضیه دوم تحقیق نیز تکرار گردید. جدول (۷) نتایج بررسی های آماری انجام شده بر روی داده های فرضیه دوم تحقیق را نشان می دهد. جدول (۷) ضریب همبستگی پیرسون جهت تعیین رابطه ی میان اطلاعات حسابداری و سقف تسهیلات

اعطایی بانکها

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب همبستگی	سطح معنی دار $\leq P$
امتیاز کل اطلاعات حسابداری	۲۹/۷۹	۱/۹	۰/۰۵	۰/۵۳
امتیاز کل سقف تسهیلات اعطایی	۶/۴	۰/۶۵		

جدول شماره (۸) نتایج آزمون آماری فرضیه دوم تحقیق

نتیجه	درجه آزادی	R بحرانی	r مشاهده شده	α	فرضیه
با احتمال ۰/۹۵ نمی توان رد کرد	۱۵۵	۰/۱۵۶	۰/۰۵	۰/۰۵	H_0

ملاحظه می شود که ضریب همبستگی میان محتوای اطلاعات حسابداری و سقف تسهیلات اعطایی توسط بانکها بسیار ناچیز، یعنی ۰/۰۵، می باشد و به تبع از لحاظ آماری نیز معنا دار نمی باشد. سطح معنی دار اعلام شده در جدول فوق ۰/۵۳ است که بسیار بالاتر از سطح استاندارد معنی داری آمار یعنی پنج صدم می باشد.

بنابراین نتیجه می‌گیریم که ارتباط معنی‌داری میان اطلاعات حسابداری و سقف مبالغ تسهیلات اعطایی بانک‌ها وجود ندارند، لذا فرضیه صفر در این آزمون را نمی‌توان رد کرد. نتایج تجربی این فرضیه با واقعیت‌های عملی و تئوریک بانک‌ها کاملاً مطابقت دارد، زیرا در بانک‌ها جهت اتخاذ تصمیم برای تعیین سقف مبالغ تسهیلات اعطایی یا به عبارتی تعیین حد اعتباری متقاضیان تسهیلات اعتباری، علاوه بر صورت‌های مالی، عوامل متعددی باید ملاک عمل قرار گیرد. این عوامل به ترتیب درجه اهمیت عبارت است از: ۱- شخصیت، ۲- ظرفیت، ۳- سرمایه و ۴- وثیقه.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۳. بررسی فرضیه سوم تحقیق

H_0 : ارتباط معنی داری بین اطلاعات حسابداری و گیرنده تسهیلات اعطایی بانکها وجود ندارد.

H_1 : ارتباط معنی داری بین اطلاعات حسابداری و گیرنده تسهیلات اعطایی بانکها وجود دارد.

جهت بررسی فرضیه سوم تحقیق، همانند فرضیات اول و دوم ابتدا، امتیازات دو متغیر اصلی فرضیه یعنی اطلاعات حسابداری و گیرنده تسهیلات اعطایی بانکها از جواب های سئوالات مربوطه در پرسشنامه استخراج گردید. سپس میانگین آزمودنیها در هر دو مورد مشخص شد. آنگاه با استفاده از تکنیک آماری ضریب همبستگی پیرسون ارتباط میان دو متغیر مورد محاسبه قرار گرفت.

جدول (۹) ضریب همبستگی پیرسون جهت تعیین رابطه‌ی میان اطلاعات حسابداری و گیرنده‌ی تسهیلات

اعطایی بانکها

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب همبستگی	سطح معنی دار $P \leq$
امتیاز کل اطلاعات حسابداری	۲۹/۷۹	۱/۹	۰/۱۴۴	۰/۰۷
امتیاز کل گیرنده‌ی تسهیلات اعطایی	۱۷/۴۵	۳		

جدول (۱۰) نتایج آزمون آماری فرضیه سوم تحقیق

نتیجه	درجه آزادی	r بحرانی	r مشاهده شده	α	فرضیه
با احتمال ۰/۹۵ نمی توان رد کرد.	۱۵۵	۰/۱۵۶	۰/۱۴۴	۰/۰۵	H_0

بار دیگر ملاحظه میشود که ضریب همبستگی میان محتوای اطلاعات حسابداری بانکها و گیرنده تسهیلات اعطایی بانکها، ضریب قابل توجهی نیست و

در حد ۰/۱۴ می باشد و سطح معنی دار آن نیز از سطح استاندارد معنا داری کمی فاصله دارد. بنابراین نتیجه می گیریم که تفاوت معنی داری میان اطلاعات حسابداری و گیرنده تسهیلات اعطایی بانک ها وجود ندارد، لذا فرضیه صفر این آزمون را نمی توان رد کرد.

مطالعه ی توضیحات پرسشنامه ها، دستورالعمل اجرای معاملات و تسهیلات اعتباری بانک ها و مصاحبه با مسئولین بانک ها درخصوص گیرنده تسهیلات بانک ها، نتایج تجربی بدست آمده در فرضیه ی سوم این تحقیق را نیز تأیید می کند. نتایج نشان دهنده این واقعیت است که برخلاف ظاهر قضیه که تصور می رود میان صورت های مالی و گیرنده تسهیلات اعطایی بانک ها ارتباط معنی داری وجود دارد، اینطور نمی باشد، زیرا بانک ها بطور کلی به دو صورت تسهیلات پرداخت می کنند:

۱- تسهیلات اختیاری یا غیر تکلیفی: تسهیلاتی هستند که اختیار واگذاری آنها برعهده بانکها می باشد. بانک ها می توانند به تشخیص خود این تسهیلات را به اشخاص حقیقی یا حقوقی و به بخش های مختلف (تولیدی، بازرگانی، خدماتی، مسکن و غیرانتفاعی) با در نظر گرفتن سایر شرایط مقرر بانک مثل معدل حساب متقاضی، توانایی بازپرداخت، امکان ارایه وثیقه و غیره و در قالب عقود مختلف مثل جعاله، اجاره به شرط تملیک، مضاربه، انواع مشارکت و حتی سلف، خرید دین و قرض الحسنه پرداخت نمایند.

۲- تسهیلات تکلیفی: تکلیفی یعنی اجبار در پرداخت. این تسهیلات در واقع الزامات قانونی هستند که در قالب تبصره ها و بندهای مختلف، هر ساله در بودجه سالانه پیش بینی و به بانک ها توسط دستگاه های ذیربط ابلاغ می شود. تصمیم گیری در رابطه با نوع پرداخت، میزان پرداخت و گیرنده آن از حوزه اختیارات بانک ها خارج می باشد. سازمان ها و وزارت خانه های مختلف درخصوص مبلغ، نوع و گیرنده این گونه اعتبارات (تکلیفی) تصمیم گیری می کنند. کنترل های لازم در

رابطه با این گونه تسهیلات در قالب بودجه و اعتبارات ابلاغی انجام می‌گیرد و صورت‌های مالی بانک هیچ تاثیری در واگذاری این گونه اعتبارات ندارد. اما در خصوص تسهیلات اختیاری، صورت‌های مالی بانک در نظر گرفته می‌شود. بنابراین کاملاً روشن است در شرایطی که بخش اعظمی از اعتبارات بانک‌ها بدون اختیار و اراده آنها باشد، پس صورت‌های مالی نمی‌توانند در این که اعتبارات بانک‌ها به چه کسی یا چه بخشی واگذار شود نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشند. با توجه به موارد ذکر شده، رد فرضیه سوم تحقیق کاملاً منطقی به نظر می‌رسد و نتایج تجربی تحقیق با واقعیت‌های عملی و تئوریک بانک‌ها همخوانی و مطابقت دارد. نتایج حاصل از این فرضیه با نتایج تحقیقاتی که توسط (شیخی، ۱۳۷۴)، (مهرانی، ۱۳۷۵)، (حسینی، ۱۳۷۸)، (عرب مازار یزدی و ناصری، ۱۳۸۲) و (سوزانا، ۲۰۰۲) انجام گرفته است مطابقت دارد؛ اما با تحقیقاتی که توسط (خوش یمن، ۱۳۷۲) و (شهریاری، ۱۳۷۲) انجام گرفته تفاوت دارد. دلیل این تفاوت، ماهیت تکلیفی با اجباری بودن بخش عظیمی از تسهیلات بانک‌ها می‌باشد که به دلیل دولتی و عمومی بودن بانک‌ها، هر ساله در قالب تبصره‌ها و بندهای مختلف بانک‌ها ملزم به پرداخت آنها می‌باشند. بنابراین همان طوری که در متن دلایل رد این فرضیه عنوان شد، صورت‌های مالی بانک‌ها فقط تسهیلات تکلیفی را پوشش می‌دهند. به عبارت دیگر تنها تسهیلات غیر تکلیفی هستند که متأثر از صورت‌های مالی بانک‌ها می‌باشند و تسهیلات تکلیفی اطلاعاتی نیستند که در صورت‌های مالی بانک‌ها جستجو شوند و باید از طریق مراجع ذیربط و الزامات قانونی مشخص شوند.

۴. بررسی فرضیه چهارم تحقیق

H_0 : تفاوت معنی داری بین نظر مدیران با تحصیلات کمتر از کارشناسی و کارشناسی و بالاتر از کارشناسی در خصوص کفایت محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها وجود ندارد.

H_1 : تفاوت معنی داری بین نظر مدیران با تحصیلات کمتر از کارشناسی و کارشناسی و بالاتر از کارشناسی در خصوص کفایت محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها وجود دارد.

جهت آزمون فرضیه چهارم تحقیق، پس از تعیین میانگین نظرات به روشی که قبلا توضیح داده شد، مدیران بانک ها با توجه به مدرک تحصیلی خود به دو گروه: (۱) زیر کارشناسی و (۲) کارشناسی و بالاتر از کارشناسی تقسیم شدند. سپس آزمون t گروه های مستقل در مورد نظرات آنها در خصوص کفایت محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها اعمال شد، تا تفاوت احتمالی از لحاظ آماری مورد بررسی قرار گیرد. نتایج این بررسی در جدول (۱۱) ارایه شده است.

جدول (۱۱) آزمون t گروه های مستقل جهت بررسی تفاوت میان نظرات مدیران با تحصیلات دانشگاهی و فاقد تحصیلات دانشگاهی

تحصیلات مدیران	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	t درجه آزادی	سطح معنادار $P \leq$
کمتر از لیسانس	۵	۳۰/۰۴	۱/۸	۱/۱	۰/۲۶
لیسانس و بالاتر	۱۰۴	۲۹/۶۷	۱/۹		

جدول (۱۲) نتایج آزمون آماری فرضیه چهارم تحقیق

فرضیه	α	t مشاهده شده	t بحرانی	درجه آزادی	نتیجه
H ₀	۰/۰۵	۱/۱	۱/۶۴	۱۵۴	با احتمال ۰/۹۵ نمی توان رد کرد

ملاحظه می شود که میانگین تفاوت میان نظر مدیرانی که تحصیلات دانشگاهی نداشته اند و آنهایی که تحصیلات دانشگاهی داشته اند، بسیار ناچیز است و به تبع از لحاظ آماری نیز معنادار نمی باشد. سطح معنادار ضریب t در جدول (۱۱) معادل ۰/۲۶ است که با سطح استاندارد معنی دار آماری، یعنی ۵ درصد، فاصله دارد. بنابراین نتیجه می گیریم که تفاوت معنی داری بین نظر مدیران دارای تحصیلات زیر کارشناسی و کارشناسی و بالاتر از کارشناسی در خصوص کفایت یا عدم کفایت محتوای اطلاعات حسابداری وجود ندارد، لذا فرضیه صفر را نمی توان رد کرد. دلیل چنین نتیجه ای ماهیت کاری بانک ها می باشد؛ چون بانک ها مراکز صرفا پولی، مالی و اعتباری هستند. بنابراین از کارمند جزء گرفته تا کارشناس و مدیر با اصول اولیه حسابداری و بانکداری آشنا هستند. در این میان معمولا کسانی به سمت مدیر انتخاب می شوند که نسبت به دیگران تجربه کاری بیشتر و توانایی بالاتری داشته باشند. از سوی دیگر بدیهی است هرچه زمان بگذرد تجربه افراد باعث می شود آشنایی بیشتری با امور مالی داشته باشند و از آنجایی که بانک ها دارای سیستم های یکنواخت، ثابت و تکراری هستند و تحت تاثیر الزامات قانونی می باشند که به صورت بخشنامه و دستورالعمل ابلاغ می شود، لذا هرمدیری ملزم به رعایت آنها می باشد. بنابراین با توجه به آشنایی کارکنان با اصول اولیه حسابداری و بانکداری که از شرایط استخدام آنها می باشد، همچنین گذشت زمان و تجربه اندوزی آنان و بعلاوه سیستم های ثابت، یکنواخت و تکراری بانک ها می توان پذیرفت، وقتی که چهارچوب کار کاملا مشخص و دیکته شده باشد، تفاوت معنی داری احساس نشود، لذا بنظر می رسد نتایج

تجربی فرضیه فوق و همچنین فرضیه پنجم تحقیق، که در ادامه بحث میشود، با واقعیت های عملی تفاوتی نداشته باشد.

۵. بررسی فرضیه پنجم تحقیق

H_0 : تفاوت معنی داری بین نظر مدیران با تحصیلات مرتبط با حسابداری و غیرمرتبط با حسابداری درخصوص کفایت محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها وجود ندارد.

H_1 : تفاوت معنی داری بین نظر مدیران با تحصیلات مرتبط با حسابداری و غیرمرتبط با حسابداری درخصوص کفایت محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها وجود دارد.

جهت آزمون آخرین فرضیه تحقیق، نیز همانند فرضیه چهارم عمل شد. با این تفاوت که در اینجا آزمودنی ها، یعنی مدیران بانک ها با توجه به رشته تحصیلی که اظهار نموده بودند، به دو گروه مرتبط با حسابداری و غیرمرتبط با حسابداری تقسیم شدند. آنگاه مورد آزمون آماری t گروه های مستقل قرار گرفتند. در این آزمون، رشته های حسابداری و مالی، بانکداری و مدیریت به عنوان رشته های مرتبط در نظر گرفته شد و سایر رشته ها و رشته های فنی تحت عنوان غیرمرتبط بررسی شدند. نتایج این بررسی در جدول (۱۳) نشان داده شده است.

جدول (۱۳) آزمون t گروه های مستقل جهت بررسی تفاوت نظرات مدیران با تحصیلات دانشگاهی مرتبط و فاقد تحصیلات دانشگاهی مرتبط

سطح معنادار $P \leq$	درجه آزادی	t	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	گروه ها
۰/۹	۱۵۴	۰/۱۱۶	۱/۸	۲۹/۸۱	۷۵	مدیران با تحصیلات مرتبط
			۲	۲۹/۷۸	۸۱	مدیران با تحصیلات غیر مرتبط

جدول (۱۴) نتایج آزمون آماری فرضیه پنجم تحقیق

نتیجه	درجه آزادی	t بحرانی	t مشاهده شده	α	فرضیه
با احتمال ۰/۹۵ رد نمی شود	۱۵۴	۱/۶۴	۰/۱۱۶	۰/۰۵	H ₀

ملاحظه می شود که تفاوت میان دو میانگین اعلام شده توسط مدیران با تحصیلات مرتبط و مدیران با تحصیلات غیر مرتبط بسیار اندک می باشد و حتی انحراف استاندارد نظرات این دو گروه در خصوص کفایت اطلاعات حسابداری نیز با یکدیگر تفاوت قابل ملاحظه ای ندارند (۱/۸ در برابر ۲) سطح معنادار این تفاوت (۰/۹) نیز از سطح استاندارد معنادار آماری بالاتر است.

در نتیجه آزمون t گروه های مستقل، منجر به عدم رد فرضیه صفر گردیده است. یعنی میان نظر مدیرانی که حسابداری و بانکداری خوانده بودند و آنهایی که فارغ التحصیل رشته های دیگر نظیر رشته های فنی و سایر رشته ها بودند، در خصوص کفایت یا عدم کفایت اطلاعات حسابداری بانک های تحت سرپرستی، تفاوت معنی داری وجود ندارد.

چنین نتیجه ای به دو دلیل است: الف) دلایلی که در توضیحات فرضیه چهارم بحث شد. بنابراین موارد و دلایل رد فرضیه چهارم در مورد فرضیه پنجم صادق است. ب) موارد و دلایلی که در زیر ضمن مقایسه نتایج این فرضیه با تحقیقات گذشته بیان می شود.

مطالعاتی که انجام شده تماما تاثیر اطلاعات حسابداری بر تصمیم گیری مدیران در شرکت ها را بررسی نموده اند؛ از جمله این تحقیقات که به نوعی تشابهاتی با تحقیق حاضر دارد، تحقیقی است که توسط (خادم، ۱۳۷۶) در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است. نتایج فرضیه های مشابه دو تحقیق دقیقاً مخالف همدیگر می باشند. محقق فوق به ترتیب در فرضیه های چهار و هفت تحقیق خود نتیجه گرفته است که مدیران دارای تحصیلات کارشناسی و بالاتر و

همچنین مدیران دارای تحصیلات مرتبط با حسابداری و غیرمرتبط با حسابداری محتوای اطلاعات حسابداری را بیشتر از همتایان خود که تحصیلات زیرکارشناسی یا تحصیلات غیرمرتبط با حسابداری دارند، درک می نمایند؛ این درحالی است که همین دو فرضیه در تحقیق حاضر و در بانک ها نتیجه عکس داده است. یعنی تفاوت معنی داری بین مدیران دارای تحصیلات کارشناسی و غیر کارشناسی و همچنین مدیران دارای تحصیلات مرتبط با حسابداری و غیرمرتبط با حسابداری در خصوص کفایت اطلاعات حسابداری وجود ندارد. دلیل این تفاوت ماهیت کاری مدیران بانک ها (صرفاً پولی و اعتباری هستند)، یکنواختی (سیستم بانک‌ها ثابت، خشک و غیرقابل انعطاف می باشند) و الزامات قانونی است که بصورت دستورالعمل و بخشنامه به مدیران ابلاغ می شود و مدیری ملزم به رعایت آنها می باشد؛ در حالی که در شرکت ها خلاقیت، تدبیر و توانایی مدیر نقش بسیار زیادی در دستیابی به اهداف موسسه یا شرکت دارد.

بررسی میزان کفایت اطلاعات حسابداری بانک ها

پس از بررسی فرضیه های پنج گانه میزان کفایت محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها از دید مدیران مربوطه مورد بررسی قرار گرفت تا مشخص شود که آیا اطلاعات مزبور از دید آنها کافی است یا خیر؟ جهت پاسخ به این پرسش، نخست محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها در بازار تحقیق، بوسیله هفت سوال سنجش شد. سوالات مذکور مطابق مقیاس پنج طیفی لیکرت نمره گذاری شد. تعداد سوالات مربوط به این متغیر هفت سوال است، لذا می توان گفت که اخذ میانگین ۳۵ در خصوص محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها به معنای کفایت بسیار زیاد، میانگین ۲۸ به معنای کفایت زیاد، میانگین ۲۱ به معنای کفایت متوسط، میانگین ۱۴ به معنای کفایت کم و میانگین ۷ به معنای عدم کفایت می باشد. برای تشخیص ارزیابی آزمودنی ها از کفایت محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها با استفاده از

دستور کامپیوت^۱ امتیاز کل محتوای اطلاعات حسابداری مشخص شد. سپس از مجموع امتیازات بدست آمده توسط تمام آزمودنی ها، میانگین گرفته شد. میانگین، میانه، نما، انحراف استاندارد، واریانس، دامنه، کمترین امتیاز ممکن، بیشترین امتیاز ممکن، کمترین امتیاز موجود و بیشترین امتیاز موجود به ترتیب ۲۹/۸، ۳۰، ۳۰، ۱/۹، ۱۰/۶، ۳، ۲۵، ۳۵ و ۷ بدست آمد. ملاحظه می شود که میانگین امتیازات داده شده توسط کلیه ی آزمودنی ها به کفایت محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها ۲۹/۸ می باشد که از نظر رتبه بندی در سطح "زیاد" و "بسیار زیاد" قرار دارد. جهت مطالعه دقیق تر، اطلاعات مربوطه به ریز، در جدول شماره (۱۵) ارائه شده است.

جدول (۱۵) جدول توزیع فراوانی امتیازات داده شده توسط آزمودنی ها به محتوای اطلاعات

حسابداری بانک ها

درصد فراوانی تراکمی	درصد فراوانی	فراوانی	امتیاز محتوای اطلاعات حسابداری	درصد فراوانی تراکمی	درصد فراوانی	فراوانی	امتیاز محتوای اطلاعات حسابداری
۸۵/۹	۱۹/۹	۳۱	۳۱	۱/۳	۱/۳	۲	۲۵
۹۴/۲	۸/۳	۱۳	۳۲	۵/۸	۴/۵	۷	۲۶
۹۶/۲	۱/۹	۳	۳۳	۱۰/۳	۴/۵	۷	۲۷
۹۷/۴	۱/۳	۲	۳۴	۲۲/۴	۱۲/۲	۱۹	۲۸
۱۰۰	۲/۶	۴	۳۵	۴۱	۱۸/۶	۲۹	۲۹
	۱۰۰	۱۵۶	کل	۶۶	۲۵	۳۹	۳۰

خلاصه یافته ها و نتیجه گیری

۱- میان اطلاعات حسابداری و نوع تسهیلات اعطایی بانک ها رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

- ۲- میان اطلاعات حسابداری و سقف مبالغ تسهیلات اعطایی بانک ها ارتباط معنی داری وجود ندارد.
- ۳- میان اطلاعات حسابداری و گیرنده تسهیلات اعطایی بانک ها ارتباط معنی داری وجود ندارد.
- ۴- تفاوت معنی داری بین مدیران با تحصیلات زیرکارشناسی و کارشناسی و بالاتر درخصوص کافی بودن محتوای اطلاعات حسابداری وجود ندارد.
- ۵- تفاوت معنی داری بین مدیران با تحصیلات مرتبط با حسابداری و سایر رشته‌های مرتبط با حسابداری درخصوص کافی بودن محتوای اطلاعات حسابداری وجود ندارد.
- ۶- محتوای اطلاعات حسابداری بانک ها از دید ۷۷/۶٪ مدیران بانک ها در حد "بسیار زیاد" و از دید ۲۲/۴٪ آنها در حد "زیاد" کفایت می کند.

موانع و محدودیت های تحقیق

- ۱- محدودیت منابع: در خصوص اطلاعات حسابداری (صورت های مالی)، مقالات داخلی و خارجی و همچنین تحقیقات جامعی در طی دهه ی گذشته صورت گرفته است، اما، همانطوری که در مطالب پیش گفته عنوان گردید، چون به امر پژوهش در حوزه بانک ها کمتر توجهی شده است، لذا در نحوه کاربری اطلاعات حسابداری در امور بانک ها با کمبود منابع تئوریک مواجه هستیم. از طرف دیگر چون بانک ها بیشتر بر اساس آیین نامه ها و دستورالعمل ها عمل می کنند، محدودیت اجرایی دارند.
- ۲- محدودیت اطلاعات^۱ یا داده: مدیران و حتی کارمندان بانک ها به اندازه کافی از اطلاعات داخلی بانک ها آگاهی دارند و حتی بطور شفاهی هرگونه اطلاعاتی را ارایه می نمایند؛ اما همین که بحث اطلاعات مکتوب می شود به دلایل مختلف

منصرف می شوند و از هر گونه همکاری حتی در سطح بسیار ابتدایی و اندک خوداری می کنند. این موضوع در تکمیل پرسشنامه ها به شکل کاملاً آشکار و فراگیری خود را نشان داد.

۳- محدودیت زمان و مکان تحقیق: این تحقیق اطلاعات مربوط به سال ۱۳۸۲ را نشان می دهد و مدیران مورد پرسش در محدوده ی جغرافیایی سه استان آ.شرقی، زنجان و اردبیل می باشند. بنابراین اگر اطلاعات مربوط به سالهای مختلف جمع آوری و محدوده مدیران مورد بررسی گسترده تر گردد، میزان رضایتمندی و تعمیم نتایج بهتر و قابل اتکاءتر خواهد بود.

پیشنهادها جهت تحقیقات آتی

در خصوص تأثیر اطلاعات حسابداری بر تصمیم گیری مدیران بانک ها، مقالات و تحقیقات بسیار کمی نگاشته و تهیه شده است. به عبارت دیگر به موضوع تحقیقات در بانک ها، اهمیت لازم داده نشده است. بنابراین پیشنهاد می شود، محققین به حوزه بانک ها با همه محدودیت ها و موانع وارد شوند و تحقیقات جامعی را در رابطه با موضوعات مختلف دیگری همچون نحوه واگذاری اعتبارات در بخشهای تولیدی، خدماتی، بازرگانی، مسکن و تأثیر این اعتبارات و امتیازات در پویایی اقتصاد، اثر بخشی تسهیلات بانک ها در بخش های دولتی و خصوصی و انجام مقایسات لازم، تأثیر بهره ی بانک ها بر تورم، تأثیر عقود مختلف در موفقیت ها و شکست های بخش خصوصی و همچنین بخش دولتی، اثرات تسهیلات تکلیفی و غیر تکلیفی بر بخش های خصوصی و دولتی و غیره انجام دهند. موارد ابهام و نقاط قوت شناسایی و راهکار لازم جهت استفاده بهینه از اعتبارات و عقود مختلف نیز مورد واکاوی قرار گیرند. همچنین پیشنهاد می شود، محققین آینده این تحقیق را برای سال های مختلف و با اطلاعات مربوط به کل کشور انجام دهند.

منابع

- ۱- امین، فخر السادات، (۱۳۷۶). روش‌های مقدماتی آماری، انتشارات امیر کبیر.
- ۲- ایبزد پناهی، نگهدار، (۱۳۷۲). میزان اتکای بانک‌های تجاری به اطلاعات صورت‌های مالی در اعطای تسهیلات به واحدهای اقتصادی در ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تهران.
- ۳- بدری، احمد، (۱۳۷۲). اطلاعات حسابداری و تصمیم‌گیری: چند فرضیه رفتاری، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴، صص ۸۳-۶۳.
- ۴- بهرامفر، نقی و ولی‌الله رسولی، (۱۳۷۷). ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری مدیریت و نقش آن در تصمیم‌گیری مدیریت، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۲۵، صص ۱۰۹-۸۶.
- ۵- تالانه، عبدالرضا و حسین حمزه نخجوانی، (۱۳۷۱). فرآیند تصمیم‌گیری افراد با استفاده از اطلاعات حسابداری، حسابدار، شماره ۱۲، صص ۶۰-۵۶.
- ۶- تیموری، حبیب‌الله، (۱۳۸۰). راهنمای نمونه‌گیری برای حسابداری و حسابرسی، چاپ اول، نشرنی.
- ۷- ثقفی، علی و حامی امیر اصلانی، (۱۳۷۹). مقدماتی بر مبانی نظری حسابداری مدیریت، حسابرس، سال دوم، شماره ۹، صص ۴۳-۳۴.
- ۸- جدیدی، عباس، (۱۳۸۱). بررسی تاثیر ویژگی‌های سیستم اطلاعات حسابداری بر بهبود تصمیم‌گیری مدیران گروه بهمن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت، دانشگاه اصفهان.
- ۹- جوادی جاوید، محمدهادی، (۱۳۷۱). مسائیل اساسی حسابداری مدیریت در ایران، حسابدار، شماره ۹، صص ۱۳-۳.
- ۱۰- حسینی، مهدی، (۱۳۷۸). استفاده از فنون علم مدیریت در ارزیابی اطلاعات حسابداری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تربیت مدرس.
- ۱۱- حق‌دوست، شهرام، (۱۳۷۳). تصمیم‌گیری جوهر مدیریت، تدبیر، شماره ۴۲، صص ۶۸.
- ۱۲- خادم، حجت‌الله، (۱۳۷۵). بررسی تأثیر اطلاعات حسابداری بر تصمیم‌گیری مدیران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تهران.
- ۱۳- خوش‌یمن، جمشید، (۱۳۷۲). میزان اتکای شرکت‌های سرمایه‌گذاری به اطلاعات حسابداری مالی شرکت‌های سرمایه‌پذیر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه علامه طباطبائی.
- ۱۴- رحیمیان، نظام‌الدین، (۱۳۷۸). انتخاب سیستم اطلاعات مدیریت مناسب در سازمان، حسابرس، شماره ۵، صص ۵۶-۵۰.
- ۱۵- شلیله، محمد، (۱۳۷۱). سر مقاله، حسابدار، شماره ۸۹، صص ۱.
- ۱۶- شهریاری، محمد رحیم، (۱۳۷۴). بررسی تاثیر ارزیابی اطلاعات حسابداری منابع انسانی بر رفتار استفاده‌کنندگان در ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تربیت مدرس.

- ۱۷- شیخی، حسین، (۱۳۷۴). بررسی اثر بخشی اطلاعات حسابداری در تعیین ارزش سهام عادی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- ۱۸- صادقیان، قادر، (۱۳۷۷). محتوای اطلاعات اعداد حسابداری در گزارشگری درون سازمانی، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تهران.
- ۱۹- عباس زادگان، محمد، (۱۳۸۱). تصمیم گیری در مدیریت اجرایی، انتشارات شرکت سهامی انتشار.
- ۲۰- عرب مازار یزدی، محمد و مهدی ناصری، (۱۳۸۲). امکان سنجی طراحی مدل محاسبه بهای تمام شده سپرده های بانک رفاه به روش ABC، بررسی های حسابداری و حسابرسی، سال دهم، شماره ۳۴، صص ۲۶-۳.
- ۲۱- مهرانی، کامران، (۱۳۷۵). بررسی میزان استفاده مدیران صنایع غذایی از اطلاعات مالی در تصمیم گیری ها و عوامل موثر بر آن، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تربیت مدرس.
- ۲۲- میزگرد مجله حسابداری، (۱۳۷۴). سیستم اطلاعات حسابداری، مشکلات و رهیافتها، حسابداری، شماره ۱۱۲، صص ۱۳-۴.
- ۲۳- نمازی، محمد، (۱۳۷۵). خصوصیات سیستم های حسابداری صنعتی صنایع استان فارس، بررسی های حسابداری و حسابرسی، سال چهارم، شماره ۱۴ و ۱۵، صص ۶۹-۵۰.
- ۲۴- نمازی، محمد، (۱۳۷۶). نقش حسابداران مدیریت در صنایع استان فارس، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره دوازدهم، شماره دوم، صص ۷۶-۴۱.
- ۲۵- نمازی، محمد، (۱۳۷۸). آینده حسابداری مدیریت، بررسی های حسابداری و حسابرسی، سال نهم، شماره ۲۹، صص ۳۴-۳.
- ۲۶- نمازی، محمد، (۱۳۸۲). بررسی نگرش مدیران واحدهای صنعتی فارس نسبت به حسابداری صنعتی، بررسی های حسابداری و حسابرسی، سال دهم، شماره ۳۲، صص ۸۱-۶۳.
- ۲۷- هدایتی، رضا، (۱۳۷۳). دستور العمل اجرایی معاملات و تسهیلات اعتباری بانک ملی ایران، انتشارات بانک ملی ایران.
- 28- Billio, M, Gia, A, Bison, Comelli, L, Pelizzon, and D, Sartore. (2001). Dynamic Derivative Use and Accounting Information, **Forecasting Financial Markets**, July ,PP.1-8.
- 29- Chen, J, and Song, L. (2003). An Interactive Neural Network-Based Approach for Solving Multiple Criteria Decision-Making Problems. **Decision Support tems**, October, PP.137-147.

- 30- Christoffersen, L. (2000). Impact of Information on Decision-Making Processes , **GRID–Arendal Issues Paper**, June, PP.1-18.
- 31-Davis, Charles E., and Davis, E.B. (2003). Information load and consistency of decision, **Psychological Reports**, August PP.279-289.
- 32- Emory, W. and Powell, N. (1986). **Making Management Decision**, Houghton Mifflin Company Boston.
- 33- Goela, Neelam, and J. E. Bisman. (2002). **Financial and Accounting Aspects of Leasing Decision-Making in Australia**, *Working Paper*, No.41-2.
- 34-Hendricksen, F.(1982). Accounting Theory, RichardD. Irwin, Homewood.
- 35- Kast, Rosenzweig. (1974). Organization and Management (As System Approach), Mc-grawHill Book Company.
- 36- Lynn, H.B., and f.c.james. (2002). Optimal decision making using cost accounting information, *Internal Journal of Production Research*, May, PP.179-199
- 37- Moon, P, and Keasey, K. (2002). Information and decision making: A search for method and understanding. **Managerial & Decision Economics**, Sep ,PP.441-443.
- 38- McGrann, J. (2002). **Using Financial Information to Improve Ranch performance, efficiency**. Department of Agricultural Economics, Texas and A.M. University.
- 39- Popo, P. and Wagner.C. (2001). Critical success factors: success and failure case of information systems for senior executives, **Decision Support Systems**, May, PP.393-418.
- 40- Paul, M.G., and Timothy. (1995). Cash flow decision and financial accounting presentations: A computerized experiment, *Journal of Applied Business Research*, July, PP.6-30.
- 41- Rahman, M, and Halladay, M.(1998). Accounting Information System.
- 42- Schneeweiss, C. (2003). Distributed decision making-A unified approach, *European Journal of Operational Research*, August, PP.237-253.

- 43- Steuer, R. E., and Paul, N. (2003). Multiple criteria decision making combined with finance: A categorized bibliographic study, **European Journal of Operation Research**, November, PP.496-516.
- 44- Sullivan, W. G. (1992). A new paradigm for engineering economy, **The Engineering Economist**, V.36, No.3, PP.120-160.
- 45- Gago, S, (2002). Management information for ecologically Oriented Decision-Making: A Case Study of the Introduction of Co-Generation in Eleven Spanish Companies, **Accounting Forum**, September, PP.191-219.
- 46- UN DSD/DESA and DTIE –UNEP. (2001). Information for decision-making. **Commission on Sustainable Development**, March PP1-16.
- 47- Ulrich, J.G, E.O, Allan and P.W., William. (1990). **Accounting Information Systems** Ws-Kent Publishing Company.
- 48- William, J. and Bruns. Jr. (1986). Accounting Information and decision making. **The Accounting Review**, October, PP. 53-88.
- 49- Wouters, M. (1993). The Use of Cost Information by Managers When Making Short-Term Decision“, **European Accounting Review**, July, PP. 432-437.